

EDU
yayıncılık

EDU
congress

September 18-21, 2024

TÜBİTAK

INTERNATIONAL EDUCATION CONGRESS 2024

CONFERENCE PROCEEDING

TAM METİNLER KİTABI

Dicle University / Diyarbakır

Editors

Prof. Dr. Ali ERSOY

Prof. Dr. Şakir ÇINKIR

INTERNATIONAL EDUCATION CONGRESS 2024
EDUCONGRESS2024

TAM METİNLER KİTABI

Doğru Bir Eğitim:
Bilimsel, Kapsayıcı, Sürdürülebilir

18-21 EYLÜL 2024

DİCLE ÜNİVERSİTESİ

Editörler

Prof. Dr. Ali ERSOY

Prof. Dr. Şakir ÇINKIR

Diyarbakır/Türkiye

International Education Congress 2024

EDUCongress2024

TAM METİNLER KİTABI

CONFERENCE PROCEEDINGS BOOK

e-ISBN: 978-605-72845-6-3

EDU Yayıncılık Eğitim ve Danışmanlık, Proje Yönetimi, Organizasyon, Yazılım Reklam San. Tic. Ltd. Şti.

T: 08504323714 - 0507 5875581

E: eduyayincilik@gmail.com

A: Kızılırmak Mah., Dumlupınar Bulvarı, Next Level, A Blok, Kat:4 No:3 D:10 Söğütözü/Ankara

İlkokullar için Öğretmen Sınıf İklimi Ölçeği'nin Türk Kültürüne Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

İbrahim LİMON¹ Mete SİPAHIOĞLU² Ümit DİLEKÇİ³ Abdullah MANAP⁴
MEB Samsun Üniversitesi Batman Üniversitesi Batman Üniversitesi

Özet

Bu çalışmanın amacı orijinal adı "*The Teacher Classroom Climate Scale*" olan ölçme aracını Türk kültürüne uyarlayarak geçerlik ve güvenirlik analizlerini yürütmektir. İlgili ölçek sınıf iklimini "*sosyal ilişkiler (5 madde)*", "*öğrenme koşulları (4 madde)*" ve "*görev yönelimi (3 madde)*" olmak üzere üç boyutta ele almaktadır. Ölçekte 12 ifade yer almakta ve bu ifadelerden 4'ü ters puanlanmaktadır (3., 8., 9., 11. maddeler). Cevap seçenekleri 4'lü Likert tarzı olup; 1 (Hiç uygun değil) ve 4 (Çok uygun) şeklindedir. Araştırmanın katılımcılarını uygun örnekleme yöntemi ile ulaşılan 170 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Ölçeğin dilsel uyarlama sürecinde alan ve dil uzmanı akademisyenlerin görüşlerine başvurulmuştur. Yapı geçerliğini test etmek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi yürütülmüştür. Elde edilen uyum iyiliği ve standardize faktör yük değerleri ölçeğin üç faktörlü yapısının doğrulandığına işaret etmektedir. Güvenirlik kapsamında hesaplanan Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayısı $\alpha=,88$ olup güvenirlik ölçütünün karşılandığına işaret etmektedir. Öte yandan, iç tutarlılığın bir diğer göstergesi olan madde toplam korelasyonlarının tamamı $>,30$ 'dur. Ölçek ifadelerinin bireyleri ayırt edicilik gücünü belirlemek amacıyla hesaplanan Alt-Üst % 27'lik gruplar arasındaki fark bütün ölçek ifadeleri için istatistiksel olarak anlamlıdır ve ölçek ifadelerinin bireyleri ayırt etmede yeterli olduğunu göstermektedir. Son olarak ölçek boyutları arasındaki korelasyonlar $r<,90$ ve $r>,30$ olması boyutlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler olduğuna ve binişiklik olmadığına işaret etmektedir. Özetle, mevcut araştırmada Türk kültürüne uyarlanan *İlkokullar için Sınıf İklimi Ölçeği* uyarlanmış olduğu kültürel bağlamda yeterli psikometrik özellikler sergilemiş olup ilkokullardaki sınıf iklimini ölçmek amacıyla kullanılabilir.

Anahtar kelimeler: İlkokul, sınıf iklimi, öğretmen, ölçek uyarlama.

Adaptation of the Teacher Classroom Climate Scale for Primary Schools to Turkish Culture: Validity and Reliability Study

Abstract

This study adapts "*The Teacher Classroom Climate Scale*" to Turkish culture and conducts validity and reliability analyses. The scale addresses classroom climate in three dimensions: "*social relations*" (5 items), "*learning conditions*" (4 items), and "*task orientation*" (3 items). The scale includes 12 items, of which 4 are reverse scored (3., 8., 9., 11. items). The response options are based on a 4-point Likert scale, ranging from 1 (Not at all appropriate) to 4 (Very appropriate). The participants of the study consist of 170 classroom teachers reached through a convenience sampling method. In the linguistic adaptation process of the scale, the opinions of field and language experts were consulted. To test construct validity, Confirmatory Factor Analysis was conducted. The obtained goodness-of-fit and standardized factor load values indicate that the three-factor structure of the scale was confirmed. The Cronbach's Alpha internal consistency coefficient calculated for reliability is $\alpha=,88$, suggesting that the reliability criterion was satisfied. Additionally, all item-total correlation coefficients, which are another indicator of internal consistency, were $>,30$ which were within the

¹ Doç. Dr., Sakarya Mithatpaşa Anadolu Lisesi, ibomon@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-5830-7561>

² Doç. Dr., Samsun Üniversitesi, metesipahioğlu@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-2196-5533>

³ Sorumlu Yazar. Doç. Dr., Batman Üniversitesi, dilekciumit@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-6205-1247>

⁴ Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi, abduhanmanap@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-5531-5745>

threshold values. The differences between the upper and lower 27 % groups were statistically significant for all scale items, indicating that the scale items are sufficient to discriminate individuals. Lastly, the correlations among the dimensions ($r < .90$ and $r > .30$) suggested statistically significant relationships between dimensions and indicate that there is no multicollinearity. To conclude, the classroom climate scale adapted for primary schools in this study exhibits sufficient psychometric properties in the cultural context it was adapted to and can be used to measure classroom climate in primary schools.

Keywords: Primary school, classroom climate, teacher, scale adaptation

Giriş

Sınıf iklimi, öğrenme ortamında öğrencilerin akademik performansını, sosyal-duygusal gelişimini ve iyi oluşunu önemli ölçüde etkileyen kritik bir faktördür. Araştırmacılar sınıf iklimini ölçmek ve değerlendirmek için öğretmen-öğrenci etkileşimleri, duygusal destek, öğretmen liderlik stilleri ve öğrenci katılımı gibi faktörlere odaklanan çeşitli araçlar geliştirmiştir (Guangbao ve Timothy, 2021; Ma ve Wei, 2022; Patrick vd., 2011; Rucinski vd., 2018; Thomas vd., 2011; Zheng ve Zhen-rong, 2018). Araştırmalar, destekleyici öğretmen davranışları, yapıcı öğretmen-öğrenci ilişkileri ve duygusal olarak güvenli bir ortamla karakterize edilen olumlu bir sınıf ikliminin öğrencilerin öz yeterliliğini, akademik başarılarını ve sosyal-duygusal gelişimlerini iyileştirebileceğini göstermiştir (Hong vd., 2020; Howes, 2000; Morin vd., 2014; Rucinski vd., 2018; Ruiz vd., 2021). Buna karşılık saldırganlık, yıkıcı davranışlar veya duygusal destek eksikliğinin yer aldığı olumsuz sınıf iklimleri, akademik performansın düşmesi ve davranış sorunlarının artması gibi olumsuz sonuçlara yol açabilir (Howes, 2000; Petegem vd., 2007; Thomas vd., 2011; Ruiz vd., 2021).

Öğretmen liderlik stilleri; yapılandırmacı öğrenme kuramına dayanan öğretim yaklaşımı, etkileşimli bir sınıf ortamının teşviki, daha yüksek düzeyde öğretmen öz yeterliliği, öğrenci motivasyonu ve olumlu öğrenme sonuçları ile ilişkilendirilmiştir (Cheng, 1994; Guangbao ve Timothy, 2021; Zheng ve Zhen-rong, 2018). Ayrıca çalışmalar öğretmen özellikleri, öğrenci algıları ve akademik başarı arasındaki ilişkide sınıf ikliminin aracı rolünü vurgulayarak öğrenci başarısı için elverişli bir öğrenme ortamının teşvik edilmesinin öneminin altını çizmektedir (Jafari ve Asgari, 2020; Ruiz vd., 2021). Bu nedenle öğretmen sınıf iklimi ölçeği (Sørli ve Hukkelberg, 2023) gibi ölçme araçlarının geliştirilmesi ve/veya farklı kültürlerde uyarlanması, ilkokullarda sınıf ikliminin değerlendirilmesi ve iyileştirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır (Cheung & Rensvold, 2000; Hambleton, 2001). Bu tür ölçekler, öğretmenlerin sınıf ortamlarını daha objektif ve kapsamlı bir şekilde değerlendirmelerine olanak tanır. Öğretmenler, sınıf ortamlarının çok yönlü doğasını kavrayarak ve olumlu etkileşimleri, duygusal desteği ve öğrenci katılımını iyileştirmeye yönelik stratejiler uygulayarak, akademik ve bütünsel öğrenci gelişimini teşvik eden besleyici ve etkili öğrenme alanları oluşturabilirler. Bu perspektifle, eğitim politikaları ve öğretmen eğitim programlarının, öğretmenlerin sınıf iklimi oluşturma ve yönetme becerilerini geliştirmeye yönelik içerikleri barındırması, eğitim sisteminin genel başarısını artırmada kritik bir rol oynayacaktır. Öğretmenlerin, öğrencilerin tüm gelişim alanlarını destekleyen bir sınıf iklimi yaratma konusundaki yetkinliklerini artırmak, uzun vadede daha sağlıklı, başarılı ve uyumlu bireylerin yetişmesine olanak sağlayacaktır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Mevcut araştırma, yabancı dildeki bir ölçeğin (Sørli ve Hukkelberg, 2023) Türk kültürüne uyarlamayı amaçlamaktadır. Buna bağlı olarak bu araştırma, söz konusu amaç doğrultusunda nicel yöntemi esas alan bir ölçek uyarlama çalışmasıdır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu uygun örnekleme yöntemiyle (Mertens, 2010) ulaşılan 170 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Nicel araştırmalarda çalışma grubu veya örneklem büyüklüğü ile ilgili farklı görüşler vardır. Bu çalışmada katılımcılara uygulanan ölçeğin madde sayısının en az 10 katı büyüklüğündeki bir veri sayısının yeterli olabileceği görüşü benimsenmiştir (Child, 2006; Kline, 1994; Pett vd., 2003; Tavşancıl, 2002).

Tablo 1. Çalışma grubuna ilişkin demografik bilgiler

Değişken	Frekans	%	
Cinsiyet	Kadın	94	55,3
	Erkek	76	44,7
Kıdem	0-5 yıl	25	14,7
	6-10 yıl	31	18,2
	11-15 yıl	31	18,2
	16-20 yıl	34	20,0
	21 yıl ve üzeri	49	28,8
Eğitim	Lisans	119	70,0
	Lisansüstü	51	30,0

Tablo 1’de çalışma grubunun cinsiyet, kıdem ve eğitim düzeyine göre dağılımları yer almaktadır. Tablo 1’de ilk olarak cinsiyet değişkeni frekansları verilmiştir. Araştırmaya dâhil edilen katılımcıların cinsiyet değişkenine göre istatistiksel dağılımları incelendiğinde çalışma grubunun % 55,3’ünü ($n=94$) kadın katılımcıların, % 44,7’sini ise ($n=76$) erkek katılımcıların oluşturduğu görülmektedir. İkinci değişken olarak katılımcıların kıdem yıllarına göre dağılımlarına yer verilmiştir. Katılımcıların kıdemlerine göre istatistiksel dağılımları incelendiğinde 0-5 yıl arası kıdeme sahip olan katılımcıların oranının % 14,7 ($n=25$), 6-10 yıl arası kıdeme sahip olan katılımcıların oranının % 18,2 ($n=31$), 11-15 yıl arası kıdeme sahip olan katılımcıların oranının % 18,2 ($n=31$), 16-20 yıl arası kıdeme sahip olan katılımcıların oranının % 20 ($n=34$), 21 yıl ve üzeri yıl kıdeme sahip olan katılımcıların oranının ise % 28,8 ($n=49$) olduğu tespit edilmiştir. Son olarak eğitim düzeyi değişkeni incelenmiştir. Çalışma grubunun eğitim düzeyi dağılımları incelendiğinde; lisans mezunu katılımcıların % 70 ($n=119$), lisansüstü (yüksek lisans veya doktora) mezunu katılımcıların da % 30 ($n=51$) olduğu saptanmıştır.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada verileri toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu ve ölçek maddeleri Türkçe’ye çevrilmiş “*İlkokullar için Öğretmen Sınıf İklimi Ölçeği*” kullanılmıştır. Kişisel bilgi formunda yer alan ifadeler; cinsiyet (kadın, erkek), kıdem (0-5 yıl, 6-10 yıl, 11-15 yıl, 16-20 yıl, 21 yıl ve üzeri yıl) ve eğitim düzeyi (lisans, lisansüstü) şeklindedir.

İlkokullar için Öğretmen Sınıf İklimi Ölçeği: Sørli ve Hukkelberg (2023) tarafından geliştirilen ölçek 3 boyut ve 12 maddelik bir yapıya sahiptir. Orijinal metinde boyutlar; *sosyal ilişkiler*, *öğrenme koşulları* ve *görev yönelimi* şeklinde tanımlanmıştır. Türk kültürüne uyarlama çalışmasının ilk aşamasında yazarlardan gerekli izin alındıktan sonra dilsel uyarlama süreci gerçekleştirilmiştir. İlk adımda ölçek, eğitim yönetimi ve denetimi alanında doktora derecesine sahip ve her iki dile de hâkim üç akademisyen ile psikolojik danışmanlık ve rehberlik alanında doktora derecesine sahip ve her iki dile de hâkim iki akademisyen olmak üzere toplam beş akademisyenden gelen görüşler sonrasında fikir birliği yöntemiyle Türkçe’ye çevrilmiştir. Nihai hali verilen ölçek iki Türkçe dil uzmanı tarafından kontrol edilmiş, ifadelerin açık ve anlaşılır olduğu değerlendirilmiştir. Ölçeğin orijinalinde açılımlayıcı faktör analizi (AFA) yapıldığı için Türk kültürüne uyarlama analizlerinde AFA uygulanmamış ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yeterli olarak değerlendirilmiştir. Huck (2012)

AFA'nın teori üretirken; DFA'nın ise mevcut teoriyi test ederken kullanılacak yöntemler olduğunu ifade etmektedir. Bu bağlamda, "*İlkokullar için Öğretmen Sınıf İklimi Ölçeği*"nin Sörle ve Hukkelberg (2023) tarafından yapı geçerliği ve güvenilirliği istatistiksel olarak güçlü temeller üzerine oturtulduğundan ve bu çalışmada orijinaliyle benzer biçimde sınıf öğretmeni örnekleminde kullanıldığından çalışmada sadece DFA tercih edilmiştir. Yürütülen DFA analizi neticesinde uyum iyiliği değerlerinin iyi uyum veya kabul edilebilir uyum değerlerinde olduğu anlaşılmıştır. Analizlerin ayrıntılarına bulgular bölümünde yer verilmiştir. Güvenirlik analizi bağlamında ölçek boyutları ve ölçek genelinde Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Elde edilen bulgularda (sosyal ilişkiler $\alpha=.82$; öğrenme koşulları $\alpha=.75$; görev yönelimi $\alpha=.62$) Cronbach's Alpha $>.60$ tespit edilmiştir. Bu bulgu güvenilir ölçütünün karşılandığını göstermektedir (Nunnally, 1967). Güvenirlik analizi kapsamında ayrıca düzeltilmiş madde toplam korelasyonları hesaplanmıştır. İlgili değerler alanyazın doğrultusunda ,30 üzerinde olması beklenmektedir (Field, 2009). Düzeltilmiş madde toplam korelasyonlarına ilişkin elde edilen bulgular, ilgili değerlerin ,33 ile ,67 arasında değiştiğini göstermekte olup ölçeğin iç tutarlılığının yüksek olduğuna işaret etmektedir. Bununla birlikte, alt-üst % 27'lik gruplar arasındaki farkların bütün ölçek ifadeleri için istatistiksel olarak anlamlı olması ifadelerin ayırt ediciliğinin yüksek olduğunu, bireyleri ayırt etmede yeterli olduğunu göstermektedir (Büyükoztürk, 2024). Faktörler arası ilişkiler incelendiğinde sosyal ilişkiler ile öğrenme koşulları arasında ($r=.63$; $p<.00$); sosyal ilişkiler ile görev yönelimi arasında ($r=.64$; $p<.00$) ve son olarak öğrenme koşulları ile görev yönelimi arasında pozitif yönlü, istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler ($r=.51$; $p<.00$) tespit edilmiştir. Faktörler arası ilişkilerin $r>.30$ ($p<.01$) olması faktörlerin bir biriyle anlamlı bir biçimde ilişkili olduğunu ve $r<.90$ olması ise faktörler arasında binişiklik olmadığını göstermektedir (Karagöz ve Bardakçı, 2020). Sonuç olarak *İlkokullar için Öğretmen Sınıf İklimi Ölçeği*'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları göz önünde bulundurulduğunda Türk kültüründe kullanılabilir bir ölçek olduğu ifade edilebilir. Ölçek orijinalinde olduğu gibi Türk kültürüne uyarlamada da 12 madde ve 3 boyuttan oluşmaktadır. Boyutlarda yer alan maddeler; *sosyal ilişkiler* (1, 5, 9, 10, 12. maddeler), *öğrenme koşulları* (2, 3, 8, 11. maddeler) ve görev yönelimi (4, 6, 7. maddeler) şeklindedir. Tüm boyutlar bağımsız değerlendirilmektedir, ölçekten toplam puan alınmamaktadır. Sosyal ilişkiler boyutundan alınabilecek puanlar 5-20, öğrenme koşullarından alınabilecek puanlar 4-16, görev yönelimi boyutundan alınabilecek puanlar ise 3-12 arasında değişmektedir. Sosyal ilişkiler boyutunda bir madde (9. madde) ve öğrenme koşulları boyutunda ise üç madde (3., 8. ve 11. maddeler) ters puanlanmaktadır. Ölçek 4'lü Likert tipi olup "*hiç uygun değil* (1), *biraz uygun* (2), *oldukça uygun* (3) ve *çok uygun* (4)" şeklinde derecelendirilmiştir. Ölçek boyutlarından alınan puanlar yükseldikçe öğretmenlerin algıladıkları sınıf iklimi de daha olumlu olarak değerlendirilmektedir.

Veri Toplama Süreci

Veri toplama aşamasına geçmeden önce çalışmayı yürütebilmek amacıyla ilgili kurumlardan gerekli izinler alınmıştır. İlk olarak veri toplama formuna ilişkin katılımcı bilgilendirme metni, kişisel bilgi ifadeleri ve ölçek maddeleri *Google Form* veri tabanına işlenmiştir. Daha sonra veriler 2023-2024 eğitim öğretim yılı güz döneminde çevrimiçi toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS ve AMOS paket programları kullanılmıştır. Frekans analizleri, güvenilirlik analizi ve tarama analizleri için SPSS; DFA için AMOS programı kullanılmıştır. Sonuçların yorumlanmasında anlamlılık düzeyi ,05 ve ,001 olarak kabul edilmiştir. Çalışmanın uyarlama çalışmalarına ilişkin analiz sonuçlarına bulgular bölümünde yer verilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde İlkokullar için Öğretmen Sınıf İklimi Ölçeği'ni Türk kültürüne uyarlamak amacıyla geçerlik ve güvenirlik analizlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Geçerlik Analizlerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde *İlkokullar için Öğretmen Sınıf İklimi Ölçeği*'nin geçerlik çalışmaları doğrultusunda söz konusu ölçeğin dil geçerliği ve yapı geçerliği incelenmiştir.

Dil geçerliği

Ölçek doktora derecesine sahip ve her iki dile de hâkim beş uzmana (3 eğitim yönetimi ve denetimi uzmanı, 2 psikolojik danışmanlık ve rehberlik uzmanı) gönderilmiştir. Uzmanlar ölçeğin İngilizce'den Türkçe'ye çevirisini gerçekleştirdikten sonra iki Türkçe dil uzmanı tarafından kontrol edilmiş, ifadelerin açık ve anlaşılır olduğu değerlendirilmiştir. Son hali verilen 3 boyutlu ve 12 maddelik ölçek 4'lü Likert tipi (hiç uygun değil= 1, biraz uygun= 2, oldukça uygun= 3, çok uygun= 4) seçenekleri ile tasarlanarak bütünsel olarak Türk kültürüne uygunluğu açısından tekrar eğitim yönetimi ve denetimi ile psikolojik danışmanlık ve rehberlik alanından beş farklı uzmanın görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşleri alındıktan sonra 12 maddelik form, kişisel bilgiler formu ile birlikte sınıf öğretmenlerine uygulanmıştır.

Yapı Geçerliği

Bu bölümde ölçeğin geçerlik çalışmaları doğrultusunda yapı geçerliği için DFA incelenmiştir. DFA modelleri gizil değişkenler arasındaki ilişkilerin örüntülerini ortaya koymak için kullanılır (Tezcan, 2008) ve DFA aracılığıyla birbirleriyle ilişkili olan faktörler ve yapılar arasındaki ilişkiler incelenir (Bayram, 2016). Dolayısıyla bu çalışmada ölçeğin yapı geçerliğini test etmek için oluşturulan model, Sörlie ve Hukkelberg (2023) tarafından AFA ve DFA analizleri sonucu ortaya çıkan 3 boyutlu ve 12 maddeli yapıya göre oluşturulmuştur. Tablo 2'de ölçeğe ait uyum indeksleri sunulmuştur.

Tablo 2. Ölçeğe ait uyum indeksleri

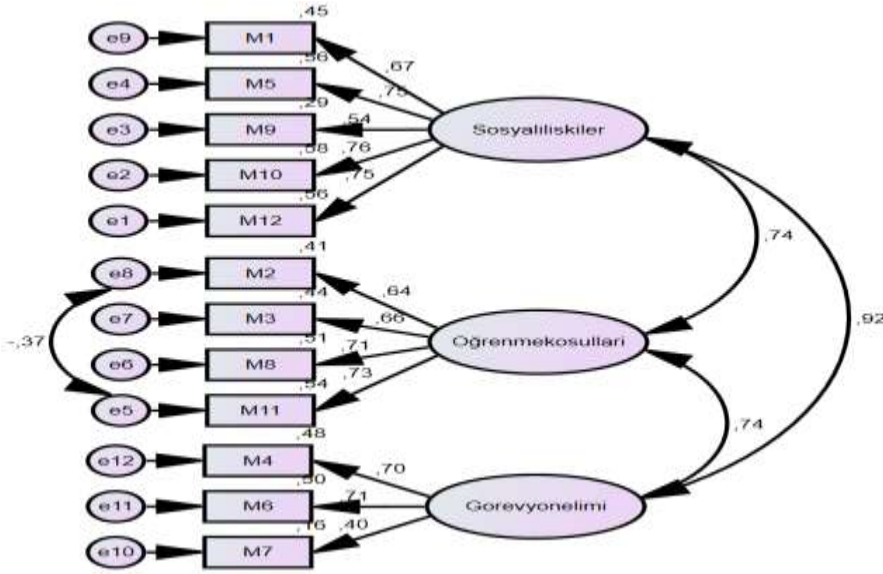
Uyum İyiliği Sembolleri	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	Gözlenen Değerler
X ² /sd	$0 \leq x^2/df \leq 2$	$2 < x^2/df \leq 5$	2,09**
p	$0,05 < p \leq 1,00$	$0,01 < p \leq 0,05$,00
SRMR	$0 \leq SRMR \leq 0,05$	$0,05 < SRMR \leq 0,10$,06**
GFI	$0,95 \leq GFI \leq 1,00$	$0,90 \leq GFI < 0,95$,91**
TLI	$0,90 \leq TLI \leq 1,00$	$0,85 \leq TLI < 0,90$,90*
CFI	$0,97 \leq CFI \leq 1,00$	$0,95 \leq CFI < 0,97$,93*
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq 0,05$	$0,05 < RMSEA \leq 0,08$,080**

Kaynak: Hooper vd., 2008.

n: 170, *İyi Uyum, **Kabul edilebilir Uyum

Tablo 2'deki *İlkokullar için Öğretmen Sınıf İklimi Ölçeği*'ne ait uyum indeksleri incelendiğinde Ki Kare değerinin ($p=,00$) anlamlı olduğu görülmüştür. RMSEA değeri ($=,08$) ve Ki Kare'nin serbestlik derecesine bölünmesi (x^2/sd) sonucu ortaya çıkan değer ($=2,09$) incelendiğinde, modelin kabul edilebilir uyum ($0 \leq x^2/df \leq 5$) gösterdiği anlaşılmıştır. DFA sonucuna göre ölçeğe ait modelin diğer

uyum indekslerinin de tümünün iyi uyum veya kabul edilebilir uyum değerlerine sahip olduğu gözlenmiştir (Hooper vd., 2008). Model bütünüyle değerlendirildiğinde DFA uyum indeksleri ölçeğin 3 faktörlü bir yapı ile Türk kültüründe uygulanabilir olduğunu göstermektedir.

Şekil 1. DFA diyagramı

Şekil 1’de yer alan standardize edilmiş kat sayılar incelendiğinde; *sosyal ilişkiler* boyutunun gözlenen değişkenlerinin faktör yüklerinin ,67, ,75, ,54, ,76, ,75; *öğrenme koşulları* boyutunun faktör yüklerinin ,64, ,66, ,71, ,73; *görev yönelimi* boyutunun faktör yüklerinin ,70, ,71, ,40 değerlerine sahip olduğu görülmektedir. Gizil değişkenler arasındaki standardize edilmiş kat sayıların ,74 ile ,92 arasında değiştiği saptanmıştır. Şekil 1’de görüldüğü üzere bütün maddeler için faktör yük değerleri $>.40$ ($p<.000$) şeklindedir. Bu bağlamda, faktör yük değerlerinin alanyazındaki ölçütü karşıladığı ifade edilebilir (Büyüköztürk, 2024).

Güvenirlilik Analizlerine İlişkin Bulgular

Güvenirlilik analizi bağlamında ilk olarak Cronbach’s Alpha iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Elde edilen bulguların Cronbach’s Alpha $>.60$ olması güvenirlilik ölçütünün karşılandığını göstermektedir (Nunnally, 1967). Cronbach’s Alpha ilgili katsayıları Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Cronbach’s Alpha iç tutarlılık katsayıları

Boyutlar	α
Sosyal İlişkiler	,82
Öğrenme Koşulları	,75
Görev Yönelimi	,62

Tablo 3’e göre Cronbach’s Alpha iç tutarlılık kat sayılarının *sosyal ilişkiler* boyutu için ,82, *öğrenme koşulları* boyutu için ,75 ve *görev yönelimi* boyutu için ,62 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçekten

toplam puan alınmamaktadır. Bu nedenle tüm maddeler üzerinden Cronbach's Alpha değeri hesaplanmamıştır.

Tablo 4. Düzeltilmiş madde toplam korelasyonları ve alt/üst % 27 grupların karşılaştırılması

Boyut	Madde	Madde-toplam korelasyonu	t* (Alt-Üst % 27)
Sosyal ilişkiler	M1	0,6	9,39*
Sosyal ilişkiler	M5	0,65	12,24*
Sosyal ilişkiler	M9	0,53	8,95*
Sosyal ilişkiler	M10	0,67	12,68*
Sosyal ilişkiler	M12	0,53	11,46*
Öğrenme koşulları	M2	0,52	7,95*
Öğrenme koşulları	M3	0,51	7,31*
Öğrenme koşulları	M8	0,62	10,04*
Öğrenme koşulları	M11	0,44	9,10*
Görev yönelimi	M4	0,62	10,62*
Görev yönelimi	M6	0,45	8,93*
Görev yönelimi	M7	0,33	5,31*

% 27 Alt -Üst "t" testi analizi için, n= 170, % 27 için n1= n2= 46, sd = 90, *p<,001

Tablo 4'te düzeltilmiş madde toplam korelasyonları ve alt-üst % 27 gruplar arasında anlamlı farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre madde toplam korelasyon değerlerinin ,33 ile ,67 arasında değiştiği görülmektedir. İlgili değerler ,30 üzerinde olması beklenmektedir (Field, 2009). Tüm değerlerin ,30'un üzerinde olduğu saptanmıştır. Düzeltilmiş madde toplam korelasyonlarına ilişkin elde edilen bulgular ölçeğin iç tutarlılığının yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4 ikinci olarak alt-üst % 27'lik gruplar arasındaki farkların anlamlı olup olmadığını ortaya koymak amacıyla t puanlarını içermektedir. Tablo 4'teki t puanları incelendiğinde maddelerin t puanlarının 5,31 ile 12,68 arasında değiştiği görülmektedir. Bu bağlamda alt grup ile üst grup arasındaki farkların anlamlı olduğu (p<,001) sonucuna varılmıştır. Bütün ölçek ifadeleri için farkların istatistiksel olarak anlamlı olması ifadelerin ayırt ediciliğinin yüksek olduğunu ve bireyleri ayırt etmede yeterli olduğunu göstermektedir (Field, 2009).

Tablo 5. Ölçek faktörleri arasındaki ilişkiler

	1	2	3
1 Sosyal ilişkiler	1,00	,63	,64
2 Öğrenme koşulları		1,00	,51
3 Görev yönelimi			1,00

Tablo 5'te görüldüğü üzere faktörler arası ilişkilerin $r>,30$ ($p<,01$) olması faktörlerin birbiri ile anlamlı bir biçimde ilişkili olduğunu ve $r<,90$ olması ise faktörler arasında binişiklik olmadığını göstermektedir (Büyüköztürk, 2024).

Sonuç ve Öneriler

İlkokullar için Öğretmen Sınıf İklimi Ölçeği Sørli ve Hukkelberg (2023) tarafından geliştirilen orijinal formunda olduğu gibi 4'lü Likert tipi olup "1= Hiç uygun değil, 2= Biraz uygun, 3= Oldukça

uygun ve 4= Çok uygun” biçiminde derecelendirilmektedir. Ölçme aracı toplamda 3 boyut ve 12 maddeden oluşmaktadır. Ölçme aracının sosyal ilişkiler boyutu 5 maddeye (1, 5, 9, 10, 12. maddeler) öğrenme koşulları boyutu 4 maddeye (2, 3, 8, 11. maddeler) ve görev yönelimi boyutu ise 3 maddeye (4, 6, 7. maddeler) sahiptir. Araştırma sonuçları *İlkokullar için Öğretmen Sınıf İklimi Ölçeği*'nin Türk kültürü bağlamında geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğuna işaret etmektedir. Ölçme aracı ilkokul öğretmenlerinin sınıf iklimi algılarını ölçmek amacıyla kullanılabilir psikometrik özellikleri barındırmaktadır.

İlkokullar için Öğretmen Sınıf İklimi Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları daha büyük çalışma gruplarıyla yürütülebilir. *İlkokullar için Öğretmen Sınıf İklimi Ölçeği* kullanılarak öğretmen sınıf iklimi ile eğitime ilişkin farklı değişkenler arasındaki ilişkileri ele alan ilişkiel araştırmalar yürütülebilir.

Kaynakça

- Bayram N. (2016). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş*. Ankara: Ezgi Kitabevi Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (2024). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cheng, Y. C. (1994). Teacher leadership style: a classroom-level study. *Journal of Educational Administration*, 32(3), 54-71. <https://doi.org/10.1108/09578239410063111>
- Child, D. (2006). *The essentials of factor analysis*. London: Continuum International Publishing Group.
- Field, A. (2009). *Discovering statistics using SPSS*. Los Angeles: Sage Publications.
- Guangbao, F., & Timothy, T. (2021). Investigating the associations of constructivist beliefs and classroom climate on teachers' self-efficacy among australian secondary mathematics teachers. *Front. Psychol.*, 12:626271. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.626271>
- Hong, F., Chiu, S., Huang, D., & Chiu, S. (2020). Correlations among classroom emotional climate, social self-efficacy, and psychological health of university students in taiwan. *Education and Urban Society*, 53(4), 446-468. <https://doi.org/10.1177/0013124520931458>
- Hoopar, D., Coughlan, J., & Mullen, M. R. (2008). Structural equation modelling: Guidelines for determining model fit. *The Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1), 53-60.
- Howes, C. (2000). Social-emotional classroom climate in child care, child-teacher relationships and children's second grade peer relations. *Social Development*, 9(2), 191-204. <https://doi.org/10.1111/1467-9507.00119>
- Huck, S. W. (2012). *Reading statistics and research*. Boston: Pearson Education.
- Jafari, S., & Asgari, A. (2020). Predicting students' academic achievement based on the classroom climate, mediating role of teacher-student interaction and academic motivation. *Integration of Education*, 24(1), 62-74. <https://doi.org/10.15507/1991-9468.098.024.202001.062-074>
- Karagöz, Y., & Bardakçı, S. (2020). *Bilimsel araştırmalarda kullanılan ölçme araçları ve ölçek geliştirme*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kline, P. (1994). *An easy guide to factor analysis*. New York: Routledge.
- Ma, Y., & Wei. C. (2022). The relationship between perceived classroom climate and academic performance among English-major teacher education students in Guangxi, China: The mediating role of student engagement. *Front. Psychol.*, 13:939661. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.939661>
- Mertens, D. M. (2010). *Research and evaluation in education and psychology: Integrating diversity with quantitative, qualitative, and mixed methods*. California: Sage.
- Morin, A. J. S., Marsh, H. W., Nagengast, B., & Scalas, L. F. (2014). Doubly latent multilevel analyses of classroom climate: an illustration. *The Journal of Experimental Education*, 82(2), 143-167. <https://doi.org/10.1080/00220973.2013.769412>
- Nunnally, J. C. (1967). *Psychometric theory*. New York: McGraw-Hill.

- Patrick, H. T., Kaplan, A., & Ryan, A. M. (2011). Positive classroom motivational environments: convergence between mastery goal structure and classroom social climate. *Journal of Educational Psychology, 103*(2), 367-382. <https://doi.org/10.1037/a0023311>
- Petegem, K. V., Aelterman, A., Keer, H. V., & Rosseel, Y. (2007). The influence of student characteristics and interpersonal teacher behaviour in the classroom on student's wellbeing. *Social Indicators Research, 85*, 279-291. <https://doi.org/10.1007/s11205-007-9093-7>
- Pett, M. A., Lackey, N. R., & Sullivan, J. J. (2003). *Making sense of factor analysis: The use of factor analysis for instrument development in health care research*. CA: SAGE.
- Rucinski, C. L., Brown, J. L., & Downer, J. T. (2018). Teacher-child relationships, classroom climate, and children's social-emotional and academic development. *Journal of Educational Psychology, 110*(7), 992-1004. <https://doi.org/10.1037/edu0000240>
- Ruiz, D. F., López, E. E., Callejas-Jerónimo, J. E., López-Crespo, G., & Jiménez, T. (2021). Academic competence, teacher-student relationship, and violence and victimisation in adolescents: the classroom climate as a mediator. *International Journal of Environmental Research and Public Health, 18*(3), 1163. <https://doi.org/10.3390/ijerph18031163>
- Sørli, M. A., & Hukkelberg, S. S. (2023). The Teacher Classroom Climate Scale (TCCS): Development and validation of a new instrument for use in primary school. *J Edu Psyc Res, 5*(1), 622-631. <https://doi.org/10.33140/JEPR.05.01.06>
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Tezcan, C. (2008). *Yapısal eşitlik modelleri (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi)*. Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Thomas, D. E., Bierman, K. L., & Powers, C. J. (2011). The influence of classroom aggression and classroom climate on aggressive-disruptive behavior. *Child Development, 82*(3), 751-757. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2011.01586.x>
- Zheng, J., & Zhen-rong, J. (2018). Effects of physical education teachers' leadership styles and classroom climate on learning motivation for basketball course. *EURASIA Journal of Mathematics, Science and Technology Education, 14*(4), 1351-1357. <https://doi.org/10.29333/ejmste/81296>
- Cheung, G. W., & Rensvold, R. B. (2000). Assessing extreme and acquiescence response sets in cross-cultural research using structural equations modeling. *Journal of Cross-Cultural Psychology, 31*(2), 187-212. <https://doi.org/10.1177/0022022100031002003>
- Hambleton, R. K. (2001). The next generation of the ITC Test Translation and Adaptation Guidelines. *European Journal of Psychological Assessment, 17*(3), 164-172. <https://doi.org/10.1027/1015-5759.17.3.164>

Ek: İlkokullar için Öğretmen Sınıf İklimi Ölçeği

	Hiç uygun değil	Biraz uygun	Oldukça uygun	Çok uygun
Maddeler	1	2	3	4
1. Bu sınıftaki öğrenciler birbirleriyle iyi arkadaşlardır.				
2. Derslerde çalışmak için sakin bir ortam vardır.				
3. Derslerde oldukça güdültü ve huzursuzluk yaşanmaktadır.*				
4. Çoğu öğrenci öğretim esnasında dikkatlidir.				

5. Kendilerinden istendiğinde, bu sınıftaki öğrenciler iyi işbirliği yapmaktadır.				
6. Genellikle, dersler için planlanan görevleri tamamlarız.				
7. Öğrenciler, genellikle kendilerine verilen görevleri yerine getirmektedir.				
8. Öğretim sıklıkla öğrenciler tarafından engellenmektedir.*				
9. Sınıfta, birbirleriyle iyi geçinmeyen gruplar ve/ya klikler bulunmaktadır.*				
10. Bu sınıfı okutan öğretmenler oldukça fazla işbirliği yapmaktadır.				
11. Bazı öğretmenler bu sınıfla sorun yaşamaktadır.*				
12. Öğrenciler derslere ilgili ve aktif bir şekilde katılmaktadır.				

& İlkokullar için Öğretmen Sınıf İklimi Ölçeği 4'lü Likert tipi olup "1= Hiç uygun değil, 2= Biraz uygun, 3= Oldukça uygun ve 4= Çok uygun" biçiminde derecelendirilmektedir.

& Ölçme aracı toplamda 3 boyut ve 12 maddeden oluşmaktadır.

& 3, 8, 9 ve 11. maddeler ters puanlanmaktadır.

& Ölçme aracının;

- Sosyal ilişkiler boyutu 5 maddeye (1, 5, 9, 10, 12. maddeler)
- Öğrenme koşulları boyutu 4 maddeye (2, 3, 8, 11. maddeler)
- Görev yönelimi boyutu ise 3 maddeye (4, 6, 7. maddeler) sahiptir.

Araştırmacılar bu makaleyi referans olarak göstermeleri koşuluyla İlkokullar için Öğretmen Sınıf İklimi Ölçeği'ni bilimsel çalışmalarda kullanabilirler. Yazardan ek bir izin alınması gerekmemektedir.